

“Filistin-İsrail Meselesi ve Ortadoğu” Yuvarlak Masa Toplantısı Raporu

Diplomasi Vakfı tarafından gerçekleştirilen “Filistin-İsrail Meselesi ve Ortadoğu ” yuvarlak masa toplantısı, alanında uzmanlar, akademisyenler ile vakıf çalışanlarının katılımıyla tamamlanmıştır. 13 Ekim 2023 tarihinde düzenlenen yuvarlak masa toplantısına dâhil olan katılımcılar listesi şu şekildedir:

Moderatör: Doç. Dr. Oğuzhan Bilgin

Prof. Dr. Özden Zeynep Oktav

Doç. Dr. Veysel Kurt

Selim Han Yeniacun

Dr. Ali Semir

Sernur Yassıkaya

Filistin-İsrail meselesi, Hamas saldırısı sonrasında ortaya çıkan gelişmeler ve İsrail'in Gazze'ye yaptığı saldırılar ile Ortadoğu'da son durumu değerlendiren toplantının katılımcılardan Özden Zeynep Oktav, Hamas saldırısının İran ile ilişkisi ve bu konudaki İran faktörü üzerine Amerikan basınının gelişmeleri İran'a bağladığına dair yorum getirerek gelişmelerin Arap ülkeleriyle normalleşme sürecini sekteye uğrattığını vurgulamıştır. Hamas saldırısından hemen önce Suudi Arabistan-İsrail görüşmelerinin başlayacağı bir sürece girildiğini bu nedenle de saldırıdan İsrail istihbaratının haberinin olması ve İsrail'in Hamas'ı tuzağa düşürmüş olma ihtimali gibi komplo teorilerine katılmadığını dile getirmiştir. Hamas saldırısında İran faktörüne yönelik, İran-Suudi Arabistan yetkililerinin saldırı sonrasında hemen bir araya geldiklerini de dile getirmiştir. Özden Zeynep Oktav, Ukrayna savaşıyla birlikte Rusya ve İran'ın Suriye'deki Suriye'deki varlığının azaldığını belirterek, "Ukrayna savaşından sonra bu ortamın hazırlanmış olduğu düşünülebilir mi?" sorusunu gündeme getirmiştir. Suudi Arabistan'a ihtiyaç duymayan bir ABD'nin ortaya çıkması, 2020'den itibaren Rusya'nın Suriye'den çektilmesi meselesi gibi konularla beraber son gelişmeleri enerji yönünden konuşmanın da gerekebileceğini belirten Özden Zeynep Oktav, "Hiçbir olay birbirinden bağımsız değil. Bu olayların hiçbirisi de bir anda ortaya çıkmıyor. Bu yüzden senaryoyu birbiriyle bağlamanın gelecek perspektifi için önemli olduğunu düşünüyorum" demiştir. Özden Zeynep Oktav "Belki de kısa bir süre içerisinde bir güçler dağılımı olacak. Bu güçler dağılımının ne tarafında hangi ülkeler yer alacak göreceğiz." yorumunda bulunmuştur. Toplantıda son gelişmelerin İsrail'in dış politikada izlediği yolun tartışıldığı noktada ise, İsrail'in dış politikadaki bağımsız rolünün sadece Netanyahu ile alakalı olmadığını, bunun daha çok İsrail'in kendi içinde biçtiği Ortadoğu'daki rol olarak karşımıza çıktığının vurgusunu yapmıştır.

Sernur Yassıkaya gelişmelerle alakalı bir haberden örnek vererek, haberde 7 Ekim'deki Hamas saldırısı öncesinde 6 Ekim gecesinde hareketlenmeler olduğu ve İsrail ordusuna bu hareketlenmeler hakkında istihbarat geldiği, bunun Hamas'ın bir tatbikatı olabileceği ve Netanyahu'ya hareketlenmelerin ertesi gün söylenmesine karar verildiği bahsedilmiş, bu noktada 6 Ekim akşamındaki hareketlenmelerden Netanyahu'nun sonradan haberinin olacağı vurgusu "İsrail içindeki siyasi ayrışmanın sonucu mudur?" sorusu ve bu düşüncenin arka planını gündeme getirmiştir. Ayrıca haberin yer verdiği konulardan bir tanesi de bölgeye yalnızca Şin Bet'in özel güvenlik biriminin gönderilmiş olması ve İsrail'in anti terör grubundan birkaç görevlinin bölgeye gitmesidir. Bunun üzerine Mossad'ın bu saldırıyı neden ön göremediği ve harekete geçemediği, neden bu kadar açık verdiğine dair soru işaretlerini masaya yatırmıştır. İsrail'in kuruluşundan bu yana gelen istihbarat bürokrasisine değinen Sernur Yassıkaya, İsrail'de kurumlarda da bir zafiyetin yaşandığının da altını çizmiştir. Hamas saldırısı sonrası ilk yorumlarda önceliğin Batı Şeria'ya verildiği ve dikkatin de buraya yönlendirdiği konusuna vurgu yapmıştır. Gazze'de yerin altında ikinci bir şehrin olması tartışmasına Sernur Yassıkaya, bazı yorumlarda şehrin altında tüneller bulunduğu bahsedilmesi hatta operasyonun bu tüneller üzerinden yapıldığı yorumlarının getirilmesinden bahsetmiştir. Sernur Yassıkaya, "Şuan İsrail'in binaları vurmasının en önemli sebeplerinden bir tanesi de dediklerine göre binaların altında silah stoklarının olmasıdır." olarak belirtmiştir. Mısır'ın İsrail-Filistin meselesindeki rolüne yönelik Mısır'ın son zamanlarda gözden çıkartılıyor olabileceği, Mısır'a verilmesi gereken silahların Tayvan'a yönlendirildiğine dair haberler bulunduğunu belirtmiştir. Sernur Yassıkaya Mısır'ın

ayrıca Çin ile de yakınlaşmaya başladığını belirtmiştir. Toplantıda İsrail iç politikasının da konuşulduğu bölümde, Sernur Yassıkaya İsrail bürokrasisi içinde de, Yahudi diasporasında da Binyamin Netanyahu'ya karşı bir rahatsızlık olduğunu dile getirmiştir.

Tüm İsrail istihbaratının Batı Şeria'ya yönlendirilmesiyle üst üste gelen hatalar zinciri sonucu böyle bir boşluk oluşması ihtimaline de yönelik, Oğuzhan Bilgin bunun bir istihbarat zafiyeti olabileceği yönünde yorum getirmiştir. Oğuzhan Bilgin CIA ve Mossad'ın ilişkisinin zayıflamasından bahsederek, bu savaşın İsrail'e yarayıp yaramayacağına ilişkin, İsrail'in uzun vadede yalnızlaşacağını ve ABD'nin savaş gemilerini göndermesine yönelik bu destekle beraber İsrail için işlerin yürümeyeceğini ve İsrail'in sarsılmaz imajının zedeleneceğini dile getirmiştir. Oğuzhan Bilgin, İsrail'i ve onların istihbaratını kutsallaştıran bir algı olduğu ve bu nedenle de herhangi bir zafiyette aslında istihbaratın haberinin olduğu yönünde haberlerin çıkmasını değerlendirerek, bu saldırıların açıkça Mossad'ın o yıkılmaz algısını yıkan bir durum haline getirdiğini de eklemiştir. Oğuzhan Bilgin, toplantının Avrupa'nın İsrail-Filistin meselesine karşı tutumuna değinildiği bölümünde "Avrupa'da eskiden çok güçlü Filistin yanlısı gruplar vardı, bunlar özellikle sol gruplardı. İsrail ve İsrail yanlısı grupların hegemonyası nedeniyle artık bu Avrupa'daki Filistin yanlısı gruplar sesini çıkaramıyor. Bu geçmişte düşünülemez bir şeydi. Eskiden İsrail hegemonyasına karşı çok güçlü sesler çıkabilirdi, şimdi artık çıkamıyor" demiştir. Oğuzhan Bilgin, gelişmelerin Türkiye ile ilişkiler kısmında Türkiye'nin Gazze meselesinden 4-5 gün önce Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyine operasyon yaptığını, Türkiye'nin SİHA'sının ABD tarafından düşürülmesine bağlı olarak ufak bir kriz yaşanırken Hamas saldırısının gerçekleştiğini, Filistin-İsrail meselesindeki bu sürecin Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde operasyon gerçekleştirmesi ve PKK'yı bitirmesi

için uygun bir konjonktür mü sağlar yoksa Amerikan gemilerinin bölgeye gelmesi gibi durumlar nedeniyle bu Türkiye'nin önünde bir engel olur mu sorusuna yönelik ABD'nin Suriye'deki odağının biraz daha dağılmış olabileceğine yorum getirmiştir.

Selimhan Yenciun, saldırıdan İsrail istihbaratının haberi olmadığı yönünde yorum getirerek, İsrail hükümetinin böyle bir zafiyeti kabul etmemek için hiçbir açıklama yapmadığını da dile getirmiştir. Haberi olmamasını güçlendiren belli başlı dış faktörler olduğu, ilk olarak yaklaşık bir buçuk senedir kuzeydeki tehditler, Lübnan Hizbullah'ı ve Suriye'deki Şii milislere karşı başta Haşdi Şabi olmak üzere yoğun bir güvenlik angajmanının uygulandığı ve kuzeydeki tahkimat, ikincisi ise bir senedir sürekli Batı Şeria'da işgal dalgalarının olmasından bahsederken burada Arap devletlerinin normalleştiği uluslararası bir sürece girilirken Hamas'tan tepki gelmemesinin ortada bir rehavet olduğu yönünde yorum getirmiştir. Selimhan Yenciun, İsrail'in toplumsal yapısına yönelik İsrail'e göçlerle gelen ve orada tutunamayan çok fazla kişinin olduğunu ve vatandaşlığının bulunduğu ülkeye geri dönüşleri çok artmış durumda olduğundan bahsetmiştir. Selimhan Yenciun, İsrail'in sosyolojik yapısına yönelik "Toprakta tutunamıyorlar. Örneğin, ABD veya Avrupa vatandaşı İsrail'e göç ediyor fakat vatandaşı olduğu ülkeye geri dönüyor, İsrail'de kalmıyorlar. Devlette ortak bilinç aşılama sorunlarını çok yaşıyorlar. İsrail'in nüfusunu arttıran kesim ise Ultra-Ortodokslar." demiştir. Selimhan Yenciun, İsrail'in dış politikada tutumuna yönelik olarak Netanyahu'nun 2018'den önce de, yeni iktidar ele alındığında da dış politikada ABD'ye bağlı bir tutum sergilemediğinden bahsederek Rusya-Ukrayna savaşında Ukrayna'ya silah yardımında bulunacağını belirten Netanyahu'nun bunu gerçekleştirmediğini, bağımsız bir dış politika yürüten İsrail'in Hamas saldırısındaki istihbarat zaafiyetinin sebebinin ABD

olabileceğini belirtirken, Mısır'ın uyardığına altını çizen ABD'nin neden kendisinin İsrail'i uyardığına da bakılması gerektiğini dile getirmiştir.

Ali Semin, toplantının İsrail-ABD ilişkilerinin incelendiği bölümde İsrail'in İran'a saldırma isteğini nükleer anlaşma potansiyeli nedeniyle ABD'nin önlediğini belirtmiştir. Ali Semin Haşdi Şabi'nin Irak'tan çıkıp Suriye üzerinden İsrail'e saldırma ihtimali olabilir mi sorusuna yönelik de bu koridorun açık olması durumunda gerçekleşebileceğini belirtmiştir. ABD'nin İran'ın, Suriye ve Lübnan'a gönderdiği lojistik desteğini önlemeye çalıştığını dile getirirken, ABD'nin Haşdi Şabi'yi İran'ın kontrolünden Irak'ın kontrolüne alınması için yasallaştırdığını, bu nedenle Haşdi Şabi'nin bir terör örgütü listesinde olmadığını belirtmiştir. Hizbullah'ın İran'dan aldığı desteğin düştüğünü belirten Ali Semin, bunu Suriye'deki savaşın İran'a çok ciddi bir maliyetinin olmasından kaynaklandığını da belirtmiştir. İsrail'in kuzeyinden cephe açılır mı tartışmasına yönelik, bu tartışmaların cevaplanmasının Hizbullah'ın kapasitesine de bağlı olduğunu dile getirmiştir. Ali Semin, Netanyahu'nun hükümeti kurduktan sonra Rusya'yı desteklemesi konusuna yönelik, "İsrail için Rusya ile ilişkilerin arkasında Suriye ile gelişmeler var. Biz İran ile Rusya'nın Suriye'de işbirliğini konuşuyoruz. Zaman zaman İran'a Rusya kendisi müdahale etmeden İsrail üzerinden mesaj veriyor diye düşünüyorum." demiştir. Ali Semin, operasyonun stratejik olarak İran'ı gösterdiği ve bu eylemlerin Kudüs ordusunun yöntemleri olduğunun yorumunu getirmiştir. Hamas'ın sözcüsünün İran'a teşekkür etmesiyle beraberinde İran'ın bu saldırının arkasında mutlaka görüldüğünü de vurgulamıştır. Mossad'ın Hamas'ın saldırısından haberinin olmadığını belirtirken, 1973 savaşında da, 2006 Hizbullah saldırısında da Mossad'ın çok fazla zafiyetinin bulunduğunu, son gelişmelerin bir göz yumma şeklinde yansıtılsa da bunun bir göz yumma olmadığını

altını çizmiştir.

İsrail istihbaratının zafiyeti konusuna ilişkin Veysel Kurt, İsrail'e karşı ilk defa bu kadar büyük şekilde Hamas'ın saldırdığının vurgusunu yapmıştır. Paramator ve içeri sızma gibi saldırılarla tahmin edilmeyen ve farklı olan bir şekilde saldırının gerçekleştirildiği ve İsrail'in imajının zedelenmesi yönünde kendi zafiyetini korumak için yapılan bir eylem olduğuna yönelik bir algı oluşturulmasının altını çizmiştir. Son gelişmelerin İran'ın işine geldiğini belirterek İran'ın açıklamalarını gülerik ve tebrik ederek yaptığını, Filistin meselesinde İran'ın hedefte olmasıyla, Arap ülkelerinin ikilemde kaldığını belirtmiştir. Veysel Kurt, Gazze'nin tek çıkış kapısının refah olduğu, orada yaşanacak bir sıkışmanın halkı Mısır'a iteceğini belirtmiştir. Bu sıkışma sonucu oluşabilecek bir milyonun üstünde mültecinin bulunmasının da Mısır için büyük risk olabileceğini belirtmiştir. Burada Ürdün ve Mısır'ın çok kilit bir noktada olduğuna değinmiştir. Ürdün'de dört milyon Filistinlinin olmasının İsrail'i diken üstünde tuttuğunu da belirten Veysel Kurt, İsrail'i de bekleyen birçok tehlikenin olduğunu da altını çizmiştir. ABD'nin savaş gemileriyle Doğu Akdeniz'e yerleşmesi durumunu da İsrail'i rahatlatılabileceği fakat uzun vadede daha büyük riskler yaratabileceğini vurgulamıştır.

“Filistin-İsrail Meselesi ve Ortadoğu” Yuvarlak Masa Toplantısı Raporu